Porto opłacono ryczałtem

Ч. 39 (422). Неділя, дня 25. вересня 1927. Рік IX.

Адреса Редакції і Адміністрації „Український Голос" Перемишль, Побереже ч. 1

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр Голосу" в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½. рукописів Редакція не звертає. неоплачених пасем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Тарифа оголошень за текстом за 1 вірш міліметровий одно шпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол. пол для дрібних промисл. укр. інстит. 0·16 зол. п. Дрібні оголошення по 0·15 зол. п. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол. п., для шукаючих праці подані безпосередно до Адм. по 0·10 зол. п. за слово Оголошення в тексті 150%, дорожші на першій стороні 300%, дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

По програній війні.

Не загоїлись ще наші рани по всесвітній і польсько-українській війні, а український нарід в Галичині програв знову нову війну. А програною війною треба назвати катастрофу повені, яка нас навістила.

І то не є пересадою! В перших днях по катастрофі наше громадянство ще не здавало собі добре справи з розмірів нещастя. Що-йно тепер, по двох і пів тижнях, коли наспіли докладніщі вістки, можна собі представити образ знищення нечуваної у нас повені. Понад 800 громад потерпіло від цего допусту Божого, близько пів міліона українського населення ридає над руїнами своєї праці і взагалі дотепершного дорібку, богато родин оплакує смерть своїх членів, що памятної страшної ночі знайшли її в часі зливи. Позникали наші села з лиця землі. Там, де перед місяцем пишались хати і господарські будинки з цегорічним жнивом, там тепер пустка. Навіть ріки позміняли свої корита. Черемош пливе нині иншим руслом — туди, де щенедавно стояли гуцульські обійстя.

Чиж це не є програна війна, коли величезна полоса краю в руїнах, коли сотки тисячів родин стративши все, тиняються без даху над головою, без кусника хліба, голі і босі?...

Так! Ми програли війну, тим страшніщу, що жертвою її впало найбільш убоге населення підкарпатської і карпатської полоси.

Тому то наш Центральний Комітет допомоги жертвам повені повідомив всі українські землі про катастрофу, взиваючи їх на ратунок, а також візвав заморську нашу еміграцію до жертв. Тому і наш Митрополит приготовляє відозву до цілого христіянського світа, щоб прийшов з помочею жертвам повені.

Та ця допомога ще далеко тай непевна. Найскорше мабуть відгукнеся наша заморська еміграція. Велика Україна помоглаб нам зі щирого серця хлібом, але, як ми вже писали, має звязані руки і ноги московськими большевиками. Вони наше нещастє використають хіба лише для своєї агітації. Є вістки, що московські большевики будуть збирати між селянством Великої України датки для галицьких Українців, але цими жертвами буде розпоряджати московське большевицьке посольство в Варшаві. А воно вже покермує справою так, щоб допомогу українських селян ужити як агітаційний середник в користь московських большевиків. Тому наш нарід мусить домагатись, щоб допомога українських селян з Придніпрянщини ішла впрост через *Центральний Комітет допомоги жертвам повені* у Львові, а цей буде допомогу передавати місцевим комітетам — без посередництва московських большевиків і московського посольства у Варшаві, бо до московських большевиків наш нарід не має довіря.

Наш нарід добре знає, чому то московські большевики внесли у Варшаві посольство Радянської України, хоть воно було обсаджене московськими большевиками, а лиш для прикраси було в нім кілька Українців. І хотяй ці Українці признавались до большевизму, то таки московські большевики їм не довіряли і це посольство знесено. З тої самої причини тепер, по смерти Войкова, московські большевики хотять обсадити знову це посольство Москалем, хотяй на це становище більше надається Українець. І чиж може наш нарід мати довіре до тих людей?

Як бачимо поміч з Великої України непевна. Тому ми самі по програній війні мусимо собі помагати Обовязком отже кождої української душі — в тім лихоліттю оказати найвищу жертвенність для потерпівших від повені. Кождий відповідно до свого майна нехай спішиться зі своєю лептою. А щоби від цего обовязку ніхто не ухилився, в кождім селі повинен повстати „місцевий комітет для жертв повені", якого обовязком є допильнувати, щоби не було в селі ні одного господаря, якийби не прийшов з можливо найбільшою допомогою жертвам повені.

Як ми вже писали, ми платимо польській державі податки і в лихоліттю маємо право домагатись, щоб держава грішми з наших податків прийшла в поміч жертвам повені. І справді повстали урядові воєвідські і повітові комітети допомоги, але до них покликано чужих нашому народови людей, які не знають його потреб, які — не улягає сумніву — будуть старатися, щоби допомогову акцію вихіснувати для польських політичних цілей. Як доходять до нас вісти, члени урядових комітетів вже в деяких повітах використовують горе, що стрінуло наше селянство, для своїх політичних цілей. Тому філії „Сільського Господаря", Повітові союзи кооператив і инші економічні установи повинні явитись у старостві і домагатись, щоб їх представників покликано до повітового урядового комітету. В Перемишлі так зроблено. Представники філії „Сільського Господаря" явились у старостві і зажадали, щоби двох представників „Сільського Господаря" увійшло до повітового комітету, бо вони найкраще знають, якої помочі потребує українське населення повіту. Українські представники в цих урядових комітетах повинні дивитися на палці при розділюванню допомог, повинні дивитися, щоби на горю нашого населення не збивано політичного капіталу, не деморалізовано горем прибитих наших селян. Всі надужиття треба збирати, щоби запобігти розкладовій роботі.

Взагалі все треба зробити, щоб улекшити недолю нашого народа по програній війні, якою є останнє повінь. Та найважніще: всі Українці, деб вони не жили, мусять прислати лепту для навіщеного повінню українського Підкарпаття. І всі пожертви мусять йти через Центральний Український Комітет допомоги жертвам повені.

Забута школа.

В Перемишлі на Засянню від кількох літ істнує приватна народня IV-клясова школа з українською мовою викладовою, удержувана Братством св. о. Николая. Учать в ній СС. Служебниці. На жаль, цій школі наше громадянство не присвячує тільки уваги, скільки вона заслугує. Тому ця школа бореться з великими труднощами, бо брак їй і відповідної обстанови, і прикладів, і взагалі наукових середників. Також приміщенне школи тісне і не може примістити всеї дітвори, яка зголошується. Школа теж не може розростися, бо має лиш приміщенне для 4 кляс (відділів) і тому не може перемінитись в 7-клясову. А такої української школи Засяннє конче потребує — тим більше, що це одинока школа з українською мовою викладною бо в школі ім. Маркіяна Шашкевича минулого року введено утраквізм.

Тому українське громадянство Засяння повинно подбати щоб якнайскорше не лиш вивінувати школу всім, що їй треба, але й застановитись, як в найкоротшім часі знайти матеріяльні середники, щоб добути приміщенне для більшого числа відділів і перемінити школу на 7-клясову.

Думаємо, що в тій ціли повиненби утворитись спеціяльний комітет громадянський на Засянню, якийби обдумав способи, як вивінувати школу і її поширити. До цеї справи ще вернемо.

ЧИ ПРИГОТОВЛЯЄТЕСЯ ДО СВЯТА КНИЖКИ?

Замах на українську кооперацію.

Польська преса оповістила проєкт декрету в справі обовязкового ведення торговельних книг купцями. Цей декрет опрацьований правительством. Якщо його підпише президент держави, так він вийде в життя

А є в цьому проєкті, уступ, в якому сказано, що всі підприємства та установи, отже й кооперативи, мусять вести книговодство в польській мові. Значить, всі наші економічні установи і всі кооперативи на основі цього проєкту декрету мусілиби вести своє діловодство в польській мові. Тільки подумаймо, які вийшлиби з цього наслідки для нашої молодої кооперації. Більшість книговодців по наших східногалицьких сільських кооперативах не знає польської мови. А що й казати про волинські кооперативи. Також польська мова являється недавньою штукою. Буйний розріст кооперативної сіти в повоєнних часах вимагав богато фаховців, м. и. й книговодців. Доводилося часто брати людей, що вміли читати й писати по українськи і їх заправляти до ведення книг кооперативи, молочарської спілки чи якої иншої установи. Розуміється, ця справа (книговодство) ще й досі виказує значні недостачі, які можуть бути усунені тільки з часом, коли при помочі відповідних курсів і люстрацій підготується потрібна скількість вишколених книговодців. І от саме тепер, коли поборено перші труднощі в цім напрямі, звляється поважна небезпека, що богато кооператив пропаде: бо, коли згаданий декрет війшовби в життя, велика скількість з них не моглаби перейти на польське діловодство прямо тому, що не матимуть книговодця, який знавби польську мову.

Цей проєкт декрету являється черговим показчиком, що польські „санатори" не далеко відбігли в своїй політиці на наших землях від своїх попередників. На що не відважився україножер Станислав Ґрабський зі своєю компанією, відважуються „санатори" з під стягу марш. Пілсудского. Була Австрія, а в ній великий голос мали Поляки, одначе нікому й через голову не прийшло накидувати польське урядування в приватних підприємствах. Що більше! Царська Росія дійшла була до крайніх меж русифікаторського божевілля. Одначе й вона не поважилася накидувати російської мови в приватних підприємствах „інородців". Бож торговельні книги кожного підприємства являються чисто внутрішньою справою, мають виключно приватний характер. Якщо задуманий декрет війшовби в життя, грубо нарушивби зобовязання Польщі на міжнародній арені (договір між Польщею і державами антанти з 28 червня 1919) в якому сказано: „не буде видане ніяке обмеження свободи польських громадян користуватись якою небудь мовою у взаємних приватних чи торговельних". А згадана постанова версайського договору ще й підтверджена 110 артикулом польської конституції, в якому забезпечується громадянам непольської народности право основувати і вести власним коштом суспільні установи, отже й кооперативи, а одночасно забезпечується право свобідно уживати в цих установах рідної мови. І в кінці: 31 липня 1924 р. ухвалено, а 26 серпня 1924 р. оповіщено закон „про урядову мову і мову урядовання адміністраційних властей". І цей закон, в якому вичислено, в яких випадках можна послугуватися не — Полякам рідною мовою, нічого не згадує про обовязковість польської мови в приватних підприємствах. Хоча цей закон як кривдячий для Українців, хоча він зродився у вшехпольській кузні. Таким чином „санатори" загналися в полонізаційному розгоні до крайніх меж, забуваючи про міжнародне зобовязання, про польську конституцію і про ухвалений теперішним соймом закон.

Проти задуманого декрету вніс протест Ревізійний Союз Українських Кооператив, а в перших днях вересня за почином президії Українського Національно--Демократичного Обєднання відбулася ширша нарада представників наших економічних установ, на якій обговорено плян боротьби з новою небезпекою. В цій боротьбі мусить взяти участь ціле українське громадянство.

Розвал „Сельроба".

Не довго вдержилася неприродна спілка волинських сельсоюзовців з галицькими новітними москвофілами з під знаку „Волі народа". Всього один рік. На днях появився надзвичайний додаток „Волі народа", а в ньому оповіщено „заяву" народоволецьких штабовців, в якій подається причини їхнього розриву з колишніми сельсоюзовцями. Москвофільські поповичі (не вдалися своїм батькам!) закидують своїм спільникам, що: 1) *„не дозріли ще до ідейних позицій соціялізму"*, 2) *„душа їх належить до угодовщини і петлюрівщини"*, 3) *„не мали відваги виступити в своїх соймових промовах від імени партії „Сельроб"*, 4) *„бовтаються в багні угодовщини, петлюрівщини і українського фашизму"*, 5) протест проти пресового декрету підписали з пепесівцями, а не з комуністами, 6) посол Маківка брав участь в конференції *„соціял - хрунівських партій"* (так „народовольці" називають соціялістів-некомуністів), 7) посол Козицький і сенатор Пастернак *„брали участь в Церковному Зїзді організованім УНДО-м та насадженими на північних українських землях петлюрівськими аґентами"*, 8) не хотіли виступати з Української Парляментарної Репрезентації, 9) на засіданнях Центрального Комітету Сельроба виявляли, що їхнє *„відношення до національної політики на Радянській Україні нічим не ріжниться від становища УНДО"*, 10) змагали до ліквідації „Волі народа" і усунення від проводу давніщих народовольців.

Москвофільські паничі з усіх сил надуваються, щоби виказати свій інтернаціоналізм найчистіщої марки, а своїх противників — волинських послів і сен. Пастернака відсуджують від чести і поваги. Львівські „інтернаціоналісти" з „Волі народа" вирішили утворити новий „Сельроб" („Сельроб-лівиця") і вести свою політику окремо.

Значить, сталося те, що ми передбачували на початку неприродного звязку колишніх сельсоюзовців з Вальницькими, Пелехатими, Заяцями. Зачалося з того, що посол С. Назарук запротестував проти ліквідації Сельсоюза і злиття з народовольцями (Назарук — одинокий селянин між сельсоюзовцями мав добрий нюх!). Опісля розплювався з цею спілкою посол Павло Васильчук. А по році розійшлися без „бувайте здорові" всі. І є те, що було на початку: розчаровані „сельсоюзовці" (розбиті, бо, будучи в спілці з галицькими москвофілами, опльовували Назарука і Васильчука!) і „народовольці" — такі самі, як були перед роком (вірять без застережень в Москву, клянуть собі з національних святощів, релігію уважають за „дурман для народу", бо за таку уважає її сучасна Москва, тому поміж „гріхами головними" вичисляють бувшим сельсоюзовцям участь в Церковному Зїзді).

На однорічнім подружжю скористала розуміється, компанія Вальницького: піднесла коштом наївних послів з б. „Сельсоюза" свій авторітет, поширила свої впливи. Порісши їхнім коштом в пірра, не захотів Вальницький з гуртком своїх прибічників слухати команди Маківки, Козицького, Чучмая, Братуня. Тому розплювався з ними. Тепер він на галицькім сельробівськім смітнику одинокий когут. Правда, його піяння буде передражнювати Калинович з „Нашого слова", що залишився при сельробівських послах. Та Калинович для юношів надто марна фіґура, щоби мали його боятися.

Ніде правди діти: на нещасних сельробівських послах пімстилося їхнє крутійство, їхня безхарактерність, їхня неперебірчивість в засобах. В останніх часах вони посунулася до крайніх меж нікчемности, оплюючи на спілку з пос. Підгірським своїх клюбових товаришів, а головно таку хрустально чисту під ідейним оглядом людину, як посол С. Хруцький. А зробили вони це тільки тому, що ці їхні товариші належать до иншої політичної партії. Сельробівські посли, заки докотилися до галицьких молодомосквофілів з „Волі народа", нюхали носом на всі боки: і до Обєднання підходили і з радикалами вели переговори і ходили попід двері пепесівців. Тепер питання: що вони будуть дальше робити? Чи будуть дальше пошукувати, з ким би то їм зливатися? Чи може кінець—кінців дадуть собі спокій з „великою політикою" і візьмуться за „малу": за заведбану працю на місцях. Якщо виберуть останнє, може їм вдасться відпокутувати бодай частину гріхів, яких допустилися, попавши несподівано в посли. Працюючи на місцях, побачуть, що „інтернаціональні" кличі, які вигукували вони в останньому році, це бздури, що поневолений народ може осягнути свою ціль тільки під національним прапором. А що на сельробівських послів часом приходиться просвітління, вказує їхня участь в Церковному Зїзді (мимо заборони з боку поповичів з „Волі народа")

Дуже слушна кара стрінула їх з боку Парляментарної Репрезентації, яка викинула сельробівських крутіїв і нещасного Підгірського зі своїх членів.

Добрий пастир.

За почином Митрополита А. Шептицького в днях 6—9 відбулися конференції (наради) монахинь, що займаються вихованням дівчат, і професорів, що вчать в школі СС. Василіянок. На цих конференціях що тривали рано й пополудне, виголосили реферати о. Василів, о. Дзерович, дир. др. В. Щурат, др М. Чубатий і Митрополит. Піся рефератів відбувалися дискусії на порушені референтами теми. Обговорено цілу низку питань, звязаних з вихованням дівчат в середніх школах.

Безпосередно після цих чотирох працьовитих днів Митрополит виїхав в околиці навіщені повінню. Виїхав закупивши за 128 000 золотих харчів, одягів, лікарств, які повезено за Митрополитом чотирма тягаровими самоходами. З Митрополитом виїхав теж лікар др Ґоцький, який має давати на місці лікарську пораду хорим.

Добрий пастир не обме-

жився власним прикладом жертвенности, а й видав відозву до духовенства, щоби воно прийшло з поміччю жертвам страшної катастрофи.

Ось вона:

„Наших вірних, наших братів, сестер, наш нарід постигло велике горе. Найкращі частини нашого краю: Гуцульщину, Бойківщину і Лемківщину, ціле Підкарпаття і Покуття навістила страшна, руйнуюча повінь, яка в таких безприкладних мірах спустошення не записалася ні в людській памяти, ні писаних памятниках минулого. Цілі полоси краю змела руйнуюча сила дикої розшалілої стихії. Доми, поля і ліси, дороги і мости, присілки села і місточка — в страшній руїні. Не обійшлось без великих жертв у людях, худобі і дорібку. Там, де ще недавно наш верховинець, підгірянин і покутянин з вірою в серці і надією на Господа ждав плодів золотої осени, нині тяжкий плач, глибока розпука і чорний смуток. Майно витворене богатьома поколіннями, відбудоване тяжкою працею після спустошень війни, лягло в руїні. Десятки, а може й сотні міліонів, розторощила і внівець повернула розшаліла повінь.

Не в нашій спроможности вернути витрачені вартости, не в нашій силі відбудувати знищені оселі. На те треба буде посвятити працю і засоби цілого людського покоління.

Одначе в нашій спроможности і силі зменшити горе, втишити розпуку, отерти кріваві сльози десяток тисяч дітей, матерей і старців, заспокоїти голод сотень тисяч голодних, одягнути позбавлених одежі.

В хвилях безприкладного народнього лихоліття, великого Божого допусту, що впав на наш нарід, щоби його ще більш досвідчити, звертаємося до нашого Всечесного Духовенства, щоби воно, не гаючись, взяло діяльну участь в допомозі нещасним жертвам повені“.

Одночасно Митрополит окремим законом наложив на духовенство, що користується ерекціональним ґрунтом, одноразовий податок у збіжжу і бульбі на допомогу жертвам повені.

Митрополичий ординаріят видав уже виконуючий розпорядок до того закону.

Митрополит розпочав свій обїзд навіщених повінию повітів від Стрийщини.

Пробував теж виїхати в ці околиці латинський архиепископ. Та довідавшись, що Митрополит їде з щедрими пожертвами, нишком завернув до Львова.

Маґазин пороху в Европі.

Ми вже писали в липні, що льорд Ротермер впливовий анґлійський політик, власник найбільших льондонських ґазет (тому прозваний він „ґазетовим королем“), розпочав енерґійну боротьбу з чеським урядом за те, що гнобить Мадярів, прилучених до чеської держави. Він то вислав в липні до чеського міністра зак. справ Бенеша дві довгі депеші, які наробили великого шуму в цілім світі. Бенеш відповів, але його відповідь не вдоволила льорда Ротермера і він далі в своїх ґазетах веде боротьбу але поширює її і на румунську державу, яка гнобить національні меншости. При кінці серпня помістив він в своїй ґазеті „Daily Mail“, яка розходиться в міліонах примірників, статтю п. н. „Маґазин пороху в Европі“, В цій статі пише льорд Ротермер, що на підставі мирового договору в Тріянон два міліони Мадярів перейшло під чеське і румунське панозання. І в тім саме лежить найбільша небезпека мира в будуччині. Створення чесько-словацької держави є штучним твором, який тільки тим способом зліплено, що поповнено насильство над правом народів до самоозначення. Далі льорд Ротермер пише, що три міліони Німців прилучено до Чехословаччини. Аж тепер великі західно-европейські держави зачинають собі усвідомляти, якого насильства допустились Чехословаччина і Румунія на litровім договорі. Через їх безстидність і політику гнету утворили ці держави дві нові Альзації. Але становище тих держав не є певне і революція може змазати їх з европейської мапи.

Це є зміст статті льорда Ротермера. Не можна її легковажити і не легковажать її Чехи і Румуни. Бо хоч льорд Ротермер не має н'якого високого державного уряду, але маючи в руках найбільші анґлійські ґазети, може через них впливати на анґлійську і американську суспільність — себто на дві могучі імперії, коло яких обертається політика цілого світа. Так вміли Мадяри розбудити заінтересовання до своєї справи.

Коли в липні вперве виступав льорд Ротермере, то взяв він в оборону лише Мадярів перед Чехословаччиною. Тепер бере в оборону Мадярів і Німців перед Чехословаччиною і Румунією. Значить, він поширив свою оборонну акцію і на Німців, яких прилучено проти їх волі до Чехословаччини.

Та не тільки чеські та румунські Мадяри і чеські Німці є гноблені. Є більше гноблених народів, яких льорд Ротермер не бере в оборону. До тих гноблених народів належать і Українці. І хотяй їх є далеко більше як Мадярів і Німців, то про них навіть не згадує. Не згадує навіть про тих Українців, які є під Чехословаччиною.

Чому? Бо Українці не представляють ніякої орґанізованої сили, а тим самим не мають вартости. Ніхто з ними не числиться. Не числиться і льорд Ротермер.

Яка наша доля, це представлено в „Політичних притчах, які ми помістили в останнім числі „Укр. Голосу“. Нині в фейлетоні поміщуємо гірку сміховинку „Вибори війта“. Так зробила громада — а з таких громад складається наш цілий край — цілий наш нарід.

І підчас коли чеські Мадяри і Німці як сильно зорґанізовані і здисципліновані суспільности творять силу і становлять „маґазин пороху“ — то ми розбиті, здезорґанізовані, з нами не числиться.

Дописи.

Потічок, пов. Снятин. У нашім селі відбулися вибори так, як цего бажав собі наказний війт Василь Валовський, писар Гнатюк і учитель Ян Вержбіцкі. Вони перевели собі вибори по своєму. Війт покликав до комісії трех таких людей, які йому подобалися. Як розпочалось голосованнє, то війт пильно дивився, яку хто картку кидає, чи зелену чи білу. (Зелені картки кидали з партії війта, а білі були читальників). До виборів пригнали також двірських слугів — навіть таких, що прийшли до служби в марті 1927 р. Дідич кандидував у 4 колі. Тому отамани ходили по селі тай зганяли людей як на панщину. Люди ішли голосувати так, як атамани казали, бо боялися, що не дадуть їм заробини в жнива на лані. А як уложено виборчу лісту, то свідчить хочаби це. Писар громадський ще перед виборами здибав одного господаря тай каже до него: Дмитре, тебе нема в листі виборчій. А той відповів: „То неправда, я є в 3 колі“. А на те писар: „Той Дмитро Зубринь умер ще в зимі, але як будеш з нами, то будеш голосувати. При голосуванню війт не дозволив Дмитрови Зубриневи голосувати, бо скавав, що той Дмитро Зубринь, що є в лісті, то не він. А треба знати, що Дмитро Зубринь і війську служив, і то польськім, тай податок платить. А не дали йому голосувати лишень тому, що він є головою читальні „Просвіти“. За те голосувала одна жінка, що має лишень 20 літ. Богато говорять і про те, як комісія обраховувала голоси. Розуміється, що партія війтівська і двірська мусіла побідити. І от по виборах навезли пива тай спровадили музику, але на жаль — піяки пили і гуляли та радувалися, що виграли вибори а не члени Читальні „Просвіта“. Ми внесли протест до воєвідства і подали, що Дмитро Зубринь не був вписаний в лісту ні до 3 кола, ні до 4, та що двірські слуги голосували, хоть не мали до того права, та що виборча аґітація переводилась у виборчій салі. Але воєвідство відкинуло протест. От такі „справедливі вибори“ були у нас. Але громадяне, тим знеохочуймося. Горнімся до освіти, всіх притягаймо до читальні і освідомлюймо їх, а рівночасно дивімся добре на пальці старшини громадської. Прийде час і ми свідомі громадяне возьмемо громадську владу у свої руки.

Ожидів, пов. Золочів. Дня 7 8. ц. р. відбулося традицийне свято в честь б. п. Маркіяна Шашкевича, на Білій горі підлисецькій. Свято випало дуже гарно при великій участи народа з поблизьких і з дальших сторін. Що-до самого свята, то було дуже упорядковане, особливо подобались вправи „Соколів“ і „Сокілок“. По золочівськім „Соколі“ відзначилося Тов. „Сокіл“ з Ожидова, жіноча чета з Красного (справною ігрою „Журавлі“ і також Тов. „Луг“ із Жулич (енерґічними вправами і ґімнастичними троповерховими вежами). Проводив вправам вожд зі Золочева тов. Юркевич з дружиною. — Лиш погано представилась справа з буфетами, котрі були зголошені у Комітеті, що займався тим святом. Комітет, як звичайно наложив від поодинокого буфету з гори по 15 зол. Хай буде! Котрі хотіли ризикувати, то виїхали. Ми прийшли на свято, бо цей обовязок лежить на серцю кождому Українцеви. Кождий сподівався, що набере свіжих сил і був певний, що в той день буде стояти обома ногами на укр. земли. Сонце не жаліло своїх лучів пок. Маркіянові як також учасникам, котрі шукали охолоди і спочинку в поблизькім гаю. Пішли і ми туди. Нараз чуємо нарікannє від людей, що мусіли заплатити за дві коновки води пару золотих. Аж тут чуємо галас. Приглядаємося — їде наш ближний двома шкапками, без чого не обійдеться жадна церемоня. „Пляц — пляц“ — кричать. Може і до самого памятника був би заїхав фірою, но розгнівався, що йому не зробили дефіляди, став на пляцу і кричить: „Dzień dobry, proszę Pana, ja już przyjechał, ja mam z fury wody“. І справді має бочівку з водою, заплатив щось там. Урядник з вибраного комітету забрав гроші, дав поквітованнє за воду і як гриби по дощи виросли аж чотири ближні в ярмурках і давай розкладати свої інтереси котрі були під водою масковані. І стало нараз чотири столи. От і маємо наслідки клича „Свій до свого“.

Що чувати в світі?

СОЮЗ НАРОДІВ вислав польський внесок в справі заборони членам Союза вести зачіпні війни до комісії, себто справив йому похорон. В додатку: цей внесок змінено, бо з початку мав він бути обовязуючою постановою, а опісля польський представник Сокаль змінив його за намовою опікунів Польщі, надаючи внескови характер заяви. Всеж польський внесок відіграв свою ролю, бо причинився до піднесення поваги... Німеччини. Штреземан виголосив при цій нагоді промову, в якій підніс значіння льокарненської умовии. Ця умова вводить в життя великі засади Союза Народів. В ній бачимо дорогу, як в будучині розвиток відносин між народами правильно і в мирний спосіб наладжувати, щоби запевнити між ними найвищу міру порозуміння шляхом усування того, що в такій чи иншій справі тепер ще ділить. Підкреслені слова є виразним натяком на потребу і неминучість ревізії польсько-німецьких границь. А польський внесок зміряв власне до того, щоби усунути можливість такої ревізії. Чемберлен і Бріян заяву Штреземана приняли дуже прихильно. Що більше! Польські ґазети пишуть, що Штреземан свою промову виголосив після попереднього порозуміння з Бріяном і Чемберленом. Польський внесок мав в Женеві характер сензації. Польська преса вже била у всі дзвони, мовлив — Польща бере провід в налаштовуванню святого мира в Европі, кладе підвалини під загально-европейське Льокарно. Аж ось з цілого того галасу виходить пшик. Вістря внеску зверталося проти Німеччини, а загалом з нього винесла користь саме Німеччина. А Чемберлен навіть вдарив Сокаля по пальцях, кажучи з приводу його внеску, що „треба виступити проти сензаційних кроків“. Посол до польського сойму Стронський каже, що це речення було в промові Чемберлена одинокою згадкою про польський внесок. Замітною була промова італійського представника Шіяльої в дискусії над внеском Сокаля. Він його викпив, кажучи: „Чому п. Сокаль має мені поручати робити те, що я давно зробив, заключуючи мирні договори з сусідами. В останніх роках Італія заключила десять таких договорів. П. Сокаль доручає далі, щоби зачіпні війни признати нелеґальними. Алеж Господи, таж це стоїть в 10-тім артикулі статуту Союза Народів, що виразно зобовязує членів Союза до оборони їх територіяльної цілости і політичної незалежности перед всякою аґресією (нападом). Десятий артикул статуту має в собі куди більше, ніж внесок п. Сокаля, бо уповажнює Раду Союза до пристосовування карних санкцій. Якеж практичне значіння малаби резолюція предложена п. Сокалем, в порівнанню з урочистим зобовязанням, яке давно приняли і затвердили члени Союза Народів“ Таким чином на голову польського представника виллято коновку зимної води. Тепер питання: хто його намовив до цего кроку? Бо коли й він сам придумав таку штуку, то мусів бути хтось, що йому порадив виступити з його винаходом. А „опікуни“ Польщі (Анґлія і Франція) не відрадили йому сховати його проект до кишені. Бо не має сумніву, що він не відважився виступити з цим проектом, не порадившись з сильними міра. Вони використали його для закріплення взаємин з... Німеччиною. — На місце несталих членів Ради Союза — Бельґії, Чехословаччиня і Сан-Сальвадора вибрано членами Ради: Канаду, Фінляндію і Кубу.

БОЛЬШЕВИКИ мають знову клопіт з опозицією, яка головну увагу в своїй діяльности звернула на аґітацію серед армії і фльоти в Петрограді. Зорґанізовано там окрему бовву ґрупу, яка вела роботу по вказівкам Троцького і Зіновєва. Голозним завданням ґрупи було навязати взаємини поміж окремими військовими частинами. Та опозиції повинулася нога: звернулася до команданта петроградської воєнної округи з пропозицією вступити в її ряди, а він про це доніс до Москви. Тайне слідство виказало, що опозиція зробила докладний плян діяльности і задумувала також хитро захопити в свої руки редакції ґазет „Красная Газета“, Ленінградская Правда“ і журналу „Большевик“. Одначе Сталін за скоро про все довідався і перекреслив всі ті пляни. Тепер має відбутися нова чистка комуністичної партії, при чому з самої петроградської орґанізації мають викинути 60 партійних комуністів. Сталін дуже лютий на червоного професора Дашковського, який в своїх писаннях остро нападав на Центральний Комітет комуністичної партії, закидуючи йому використовування робітництва, імперіялістичну політику в Азії і вкінці те, що відмовився боротися з марнотравним життям членів правительства і заграничних большевицьких установ. — В Москві сподіються, що большевицького представника в Римі — Каменева стріне те саме, що Раковського в Парижі, а саме, що Муссоліні зажадає від московського правительства, щоби його забрало собі, бо він підписав відозву до робітництва всіх держав, щоби на випадок війни дезертерувало з війська. Головний

ОЛЕНА-КАЛИНА.

Вибори війта.

(Гумореска).

— Вибори війта?

— Гей нумо браття, покажім що ми зріла нація, що в нас зросла свідомість, міцна орґанізація.

Що ми не людек там якийсь.

— Війт мусить бути Українцем свідомим, певним, безпартійцем, щоб з всіма ладить умів.

Берімо приклад хоч з жидів, вони деруться і сваряться і партії є ріжні в них; але як діло до виборів, то всі вони в однім таборі.

— Що ми на партії багаті, про це нема що й казати. Приміром батько є с-с, син с-р, сват УНДО., а наймит Ка-Пе-Зет, так перечислимо цілий альфабет.

Я цього не ганю.

Це наша зрілість політична, суспильна й економічна і в цьому наша міць.

Лишень тепер забудьмо все, всі дружно гуртом виступаймо, війта одного вибіраймо.

Побіда певна є за нами, про це нема двох слів.

Нас більшість є у нашій громаді.

Від нині війтом Українець, а ми господарі!

— Це дуже легко перевести.

Поляки всі розбились геть.

Там війтом ставить мати сина, донька тата, там кожна партія ставить свого кандидата.

Річ друга є у нас. Тут ціла громада — спільна хата — ставить одного кандидата.

Щоб облегчити нам вибори, я розпічну переговори, а голосуймо всі на мене.

Диви! на нього, а чом би так не на Босого, господар добрий, одним словом, горівку ставив, з шарварків звільнити обіцяв, казав на форшпани не буде гнати, лишень самих поляків пхати. Могорича іще поставить.

— Добрий буде війт! не треба иншого!

— Босого хочем! на Босого!..

Ні, ні не треба нам Босого, Горбатого давай, він добре каже, що й говорити.

— Горбатого волієм!

Геть, не треба! Геть із ним, Босого!

— Мовчіть, Горбатого!...

— — — — — — — — —

Воно-б може й так, та тільки чим же гірший я від Босого, або Горбатого ось того?

Горівки випю за них двох, ковбасу теж потрафлю їсти. На кріслі сісти, чому ні?

Усі почоти теж мені. На війта я мабуть родився.

Виходить, що і з хлопа може бути пан.

Ні! війтовства нікому я не дам, а війтом виберуся сам.

Панове браття, перестаньмо сваритися, виберіть мене прошу вас, варт я цього є.

— — — — — — — — —

— Е війтом бути добра штука, та тільки та тут заковлука, як вибратись на нього?

Що війтом мусить бути Українець, про це і сумніву нема. Та треба знати нам якого!...

Податків жадних він не платить, девять десятків він загарбає, доходи ріжні, почастунки та з під поли ще подарунки.

Ну так і бить, оброблю, я це діло в мить.

Крикну на Марка, на Степана, а куми крикнуть теж на мене. Два голоси вже певних, а третий буде мій: не дурень я на них голосувати і єдність розбивати.

— — — — — — — — —

— Ви хоч зветеся меншість народова, однак маєте всі рівні з нами права: (Я староста це вам кажу).

— Орґанізація, право зборів, всі ви допущені до виборів, а кандидатів скільки хоч, все рівно як до гроша грош.

— Ось польська сторона ставить на кандидата господаря Миздка.

— А ви скількох, з якої партії?

— Ми партій жадних тут не маєм, всі разом гуртом виступаєм ставимо Горбатого.

— І Босого!...

— Марка!...

— Степана!...

— Кума Панаса!

— Євдокима!...

— Трохима, Трохима!..

— Пишіть все, пане писарю, як слід у протоколи занесіть.

— Ну, бачу, що сильна у вас єдність і орґанізація, спільними силами обрали ми війтом господаря Миздка Панкрація.

Від нині він вам буде війтувати, а ви всі мусите його наказам підлягати.

— — — — — — — — —

— Скажім бо куме, що за дишло, якось воно не так-то вийшло. Тож ми хотіли Українця, щоб значить свій, а не чужинця, а вийшло — диво, диво.

— Ой куме, як це все не справедливо!

— Тож ми кричали на своїх, а війта маємо з чужих.

— Що за причина цього танка?

— Та звісно: панська забаганка.

— Егеж! ще каже рівність зборів теж...

— Скажіть, бо більшість нас яка, а війта маєм... поляка.

— І завжди скривджений цей бідний наш народ, у нас візьмуть, поляку кладуть в рот.

— Ех, лихо, зле, пропало все до слідуючих виборів, а булибисьмо всі війтами.

Щож куме, справедливість все не з нами.

— — — — — — — — —

— В імені світлого пануючого права оце вам війт і ось його булава.

Нєх жиє Миздек вуйт!...

— — — — — — — — —

— Щож люде добрі, хоч поляк, та ще нераз прийдеться до ласки його впасть, а проти права щось ніяк, бо власть є власть.

— Ну яка вже може бути тепер рада?!

— Хай жиє Миздек війт й вся його громада!

Подорожі Роберта Де Ля Саля.

(З історії Америки).

Поміж відкривцямн і дослідниками Америки Роберт Де Ля Саль заслужив собі місце в історії чи не перше зараз по Колюмбі. Як Колюмб відкрив „новий світ“, білі люди з Европи не зараз почали його заселювати; а коли почалось перше поселеннє, то й то над берегами Атлянтійського океану. Величезні простори Америки були тоді зовсім невідомі ні Европі ні першим европейським кольоністам і в глибину краю вони не запускались. Се тому, що місця над берегами моря і так було богато для невеличкої горстки іміґрантів, та й запускатися в нетри нової дикої країни було дуже небезпечно. Індіяни, які тоді були одинокими мешканцями Америки, та і то не постійними, бо переходили з місця на місце, не дуже радо дивились на нових пришельців, і хто відбився задалеко від сталих прибережних осель, міг кождої хвилі переплатити свою сміливість життєм. З часом невеличкі початкові кольонії стали набирати все більшого значіння з приростом населення, також і тому, що деякі кольонії завели живу торговлю з Індіянами, вимінюючи всякий не дуже то вартісний крам на шкіри та інший товар. Европейські уряди, які з початку не звертали уваги або не доцінювали ваги американських кольоній, із зростом сих послідніх зачали робити заходи, щоб розширити свої впливи на як найбільший шмат ще ніким не занятої країни. В тих часах вистарчило, щоби хтось в імя якоїсь із европейських держав заняв ще ніким не заняту частину краю, і вона вже числилась для тої держави. Богато сміливих людей, щоб добитися слави, почестей, богаства і значіння, рушило з Европи в Америку з тим, щоби відкрити незнані ше досі краї і заняти їх для своєї держави.

Один з перших і найбільш енерґійних був Роберт Де Ля Саль. Лясаль вродився 1643 року в місцевости Руен у Франції. Син богатих та знатних батьків одержав як на ті часи дуже гарне образованнє в найкрасших тодішних школах Европи. Батьки призначили його для науки богословя і духовної карієри, але охота до пригод і подорожей у нього переважила і вже в двайцять шостому році життя Лясаль

орґан большевиків „Ізвестія“ скаржиться, що французьке правительство хоче зірвати взаємини з Радянським Союзом, не дивлячись на те, що большевики роблять все можливе, щоби ці взаємини піддержати. На думку ґазети, Раковський чудесно виконує свої обовязки і є вірним приятелем Франції. Та французька політика підпала під вплив Анґлії. На неї впливають теж нафтові підприємства, ворожо настроєні до Радянського Союза. Ґазета з невдоволенням передає промову французькогого міністра внутрішних справ Сарро, в якій він не робить ріжниці між московським правительством і третим інтернаціоналом (щойно тепер доглупався!) Чічерін вислав Бріянови ноту, в якій пропонує заключити договір дружби і взаїмно зобовязатися не втручуватися у внутрішні справи. Бріян щось не квапиться з відповідю. — Між командантами червоної армії виринули непорозуміння: Уншліхт хотівби викинути з армії старих-царських офіцерів і заступити їх новими з комуністичної школи, а Ворошилов противиться цему, бо инакше армія вратилаби боєздатність. В Москві ходить вістка, що Уншліхт верне до чрезвичайки.

АНҐЛІЯ є краєм, в якому робітник, чи урядовець, словом „чоловік праці“ — живе краще, як деинде в Европі т. зв. „буржуй“. Найкраще добробут Анґлії виступає в зіставленню з Польщею. Польща має 28 міліонів населення, а її річний буджет виносить 2 міліярди золотих. Анґлія має 45 міліонів населення, а її буджет є 20 разім більший від польського. Річний дохід Анґлії виносить 3,900.000 фунтів штерлінґів (100 міліярдів золотих). Національне майно Анґлії виносить 50 міліярдів фунтів (тобто 200 міліярдів золотих). Такий стан справ дозволяє Анґлії творити щораз нові соціяльні установи і запевнювати своїм громадянам такі умовини праці, які богатьом иншим державам й не сняться. На фахове шкільництво видає Анґлія річно 70 міліонів фунтів, на допомоги для емеритів 250 міліонів (10 міліярдів золотих!) на поміч бідним 42 міліонів (понад $1^1/_2$ міліярда золотих), а дальше десятки міліонів на безробіття (8 до 10 фунтів на кожного безробітного місячно), субсидії на будову домів і тд. Діється це, очевидно, завдяки безвпинному зростови національного майна. А це показують наглядно ощадностеві вкладки. І так: в почтових урядах, банках, кооперативах і тд. спочивають ощадности працюючої Анґлії, а виносять вони 500.000.000 фунтів (понад 20 міліярдів золотих!). По останнім обчисленням в Анґлії працює 17 міліонів людей. Сто літ тому, на передодні великого розросту анґ. промислу робітнича армія числила там 10 міліонів людей, а тиждень праці тривав 84 годин. Сьогодня робітничий тиждень виносить тільки 44 годин. — Велике враження в світі зробила ухвала конґресу анґлійських професійних союзів, якою вирішено зірвати всякі звязки з професійною орґанізацією Радянського Союза. За піддержанням цих звязків заявилося невелике число делеґатів. А до керми в анґлійських професійсоюзах прийшло всеціло поміркуване крило робітничої партії. Усунено тих, що визували в сторону Москви. Значить, де є добробут, там бацилль большевизму не прищіплюється.

ФРАНЦУСЬКЕ правительство веде щораз завзятіщу боротьбу не тільки зі своїми домашніми большевиками, а й з московськими. Тому заходи Москви після зірвання з Анґлією навязати взаємини з Францією не находять відгомону в Парижі, хоча большевицькі диплomати манять французьке правительство ріжними обіцянками. Для здавлення комуністичного руху у Франції міністр внутрішних справ Сарро і міністр справедливости Барту видали кілька розпорядків проти комуністів. Згідно з цими розпорядками видалено з Франції 10.000 чужих громадян, яких підозрівано, що беруть участь в комуністичній аґітації. Одночасно розпочато поліційно-судові кроки проти французьких комуністичних провідників. З цього вийшло 52 судові процеси, які покінчилися острими засудами. Закрито 16 комуністичних ґазет, арештовано цілу низку комуністичних послів і кільканайцять провідників комуністичних орґанізацій. Заворушення з нагоди виконання кари смерти на Сакко і Ванцетті ще більше заострили відношення правительства до комунізму. Московські провідники комунізму видали маніфест до робітництва всіх країв, в якому закликають, щоби робітництво на випадок вибуху війни саботувало військові зарядження своїх правительств і переходило на сторону червоної армії. Цей маніфест підписав м. и. представник Радянського Союза в Парижі Раковський. Це долило оливи до огню у французько радянських взаєминах. Французьке правительство доручило свойму представникови у Москві запротестувати проти дикої поведінки Раковського. У відповідь на цей протест Чічерін зложив заяву, в якій осудив маніфест підписаний Раковським, зазначуючи, мовляв — воно цілком неможливе і виключене, щоби представник радянського правительства міг на території чужої держави вести аґітацію за повстанням і дезерцією. А Раковський став оправдуватися, що — мовляв — підписуючи маніфест, не мав на думці Франції. Крутиться Раковський на всі боки, бо бачить, що Франція ніяк не подається на ніякі обіцянки зі сторони Радянського Союза і щораз більше затіснює свої взаємини з Анґлією. — В Парижі застрілив муляр Італієць італійського віцеконзуля ґрафа Нардіні. Вбийника арештовано. На поліції дістав він нервового нападу. Опісля напади повторилися. Вкінці показалося, що він дістав паралїжу язика і наслідком цього втратив мову. Нардіні був визначним членом фашистівської партії.

ЯПОНІЮ навістив новий землетрус. Його жертвою впало 780 домів, які зникли з поверхні землі, 200 домів залила вода, а 78 з них розсипалося. Мешканець одної надморської околиці оповідає, що наслідком землетрусу на беріг вдарила висока морська хвиля, яка захопила богато осель. Згаданий чоловік разом з жінкою і дитиною вирятувався, видрапавшись завчасу на дерево. Досі нараховано около 400 трупів — жертв землетрусу. Потонуло 500 рибальських човнів. Жертвою тайфуну (гураґану), який одночасно шалів в Японії, впало около 3.000 людей, а кілька тисяч пропало без вісти. Шкоди обраховують на 40 міл. долярів. — В Сель розпочалася розправа проти 95 кореанських і японських комуністів, яким закидується діяльність проти істнуючого ладу. Щоби забезпечитись перед демонстраціями комуністів, суд обведено кільчастим дротом і пильнують його сто поліцаїв.

ТУРЕЦЬКЕ правительство не думає відновляти договір з Радянським Союзом. Цей договір мав не так практичний, як демонстраційний характер. Коли показалося, що Туреччина осамітнена в справі моссульській (нафтовий терен!), яку вирішено в Женеві в користь Анґлії, турецький міністр Руджі-Бей поїхав до Парижа, де тоді перебував Чічерін і на знак протесту підписав договір з Москвою. В рік опісля Туреччина почувалася загроженою анґлійсько-італійською політикою на Середземному Морю, тому Руджі-Бей поїхав демонстративно до Одеси, де чекав на нього Чічерін. Тут підписано торговельний договір. Оба ці договори не мали практичного значіння, бо майже до останнього часу обі держави вели між собою митну війну. В червни цього року Чічерін з огляду на щораз більше осамітнення Радянського Союза старався заключити тісніщий договір з Туреччиною. Та було вже запізно, бо італійські і анґлійські впливи в Анґорі (столиця Туреччини) побідили, Туреччина, яка потрібує грошей, стала схилятися до орієнтації на західні держави і до вступлення в члени Союза Народів. Якщо донесення італійської ґазети, за якою подаємо цю вістку, згідне з правдою, то політика Чічеріна дісталаби новий тяжкий удар.

РУМУНІЯ з кождим днем гниє що-раз більше. Злодійства, обманства і рабунки румунських урядників стались такі загальні, що в Румунії зі свічкою в руках треба шукати чесного урядовця. Ми недавно донесли, як то найвищі урядники вкрали грубі міліони в державній друкарні грошей. Тепер виходять на верх нові скандали. А саме, коли в червні рознеслася в Румунії поголоска, що сойм має бути розвязаний, всі посли позабирали за кілька або кільканайцять місяців платню і поровізджалися з надією, що ті гроші прилипнуть до них. Значить — посли, знаючи про розвязання сойму, свідомо збогатились державним майном. Коли так посли роблять, то нікого не здивує, що урядники крадуть, як круки. Ми також доносили, що румунські урядники залізничі потворили злодійські кооперативи, а тепер приходить вістка, що ці урядники вкрали четвертину всіх прибутків румунських залізниць. Або знову такий випадок: урядник румунської поліції, Ґутулеац, мав службу на границі над Дністром. Мав він обовязок доносити свому урядови, що діється у большевиків. От і він уладився по циганськи: доносив румунському урядови, що діється у большевиків, а большевикам доносив за гроші, що діється в Румунії. Отже мав дві платні! — від Румунів і большевиків. Але це для нього ще за мало було і він богатших подорожних на границі убивав і обрабовував. Його арештовано і він вже при першім переслуханню признався, що вбив 8 подорожних. Не дивниця, що цей урядник зложив собі маєток 10 міліонів лей і купив собі кілька сіл. А цікаве також, як він позбувався инших урядників, які дивились йому на пальці і моглиб зрадити його. Він давав їм приказ, щоби переходили границю і приносили йому вістки. Коли якийсь урядник перейшов границю, тоді він казав воякам стріляти, бо він утік до большевиків. Вояки клали його трупом. От і таке діється в Румунії і тому вона стала посміховищем. Така держава мусить зігнити, бо це держава циганська.

В ЮГОСЛАВІЇ правительственні партії підчас виборів до скупштини (парляменту) 11. вересня здобули більшість. А здобули вони 211 мандатів, в чому радикалам припало 112, демократам 67, музулманам 22. Опозиція здобула 112 мандатів, в чому партія Радіча 63, независимі демократи 30, словінська партія 19, рільничий союз 6, Німці 4. Вибори відбулися спокійно (за те передвиборча аґітація не обійшлася без проливу крови). Правительственна радикальна партія має три крила. З виборів побідно вийшло крило на чолі якого стоїть теперішний президент міністрів Вукічевич, вибираючи понад 80 послів.

В КИТАЮ недавно мала місце подія, від якої кров стинається в жилах: в місті Шанґте і в околиці китайські війська вирізали 50 000 населення, без ріжниці полу і віку. Причиною було те, що цивільне населення забило кількадесять жовнірів з армії ґенерала Фенґа. — В таборах полудневих армій над рікою Янґтсе вибухла холера, десяткуючи військо і цивільне населення.

ВСЯЧИНА

Сокіл в Перемишлі розпочав свою повакаційну діяльність. — З днем 1. жовтня починаються руханкові вправи в чотирьох відділах: членів, членкинь, ремісничої молоді і дівчат з народньої школи ім. Шашкевича. Дні і години вправ та день розпочатя руханки в кождому відділі будуть оголошені зивіскою в Народньому Базарі в Перемишлі. — Зголошення в члени Товариства і до участи в руханкових вправах — приймає Народній Базар. — Вписуйтеся як найчисленнійше в члени Товариства! У власнім інтересі шукайте здоровля і скріплення Ваших сил в руханкових вправах товариства Сокіл.

Як подає „Діло“, не добре діється в жіночій ґімназії і семінарії „Рідної Школи“ у Львові. Там дехто з професорів, а в слід за ними частина батьків стали виступати проти іменовання директором цих шкіл п. Антона Крушельницького. Не знаємо, які мотиви кермували Головною Управою „Рідної Школи“, коли вона на це становище покликала саме п. А. Крушельницького, хоча минулого року мала з ним непорозуміння на терені рогатинської ґімназії. Одначе стоїмо на тому становищі, що авторітет Головної Управи мусить бути збережений, постанова нашої найвищої шкільної установи мусить бути виконана. Бо инакше до чого дійдемо, коли заведеться „мода“, що Головну Управу в її рішенях можна тероризувати?

Чи орґанізатори бунту проти рішення Головної Управи „Рідної Школи“ призадумувалися над наслідками їхнього кроку? А ці наслідки можуть бути крайно шкідливі і для самих шкіл і для молоді.

Торговельна Школа Тов. „Просвіта“ у Львові, ул. Корнятків ч. 1. приймає вписи на торговельну і кооперативну науку для обох полів, а саме: 1) 5-місячний курс для дорослих без огляду на вік і покінчені школи. 2) 1-річний для молоді з покінченою бодай народною шлолою. 3) 1-річний курс для абітурієнтів середних шкіл. Наука починається 3. жовтня 1927 о год. 4. по п.

Повінь, по урядовім обрахунку залляла в Сх. Галичині 844 сіл і 10 міст. Втопилося 53 людей. Стратили ціле своє майно 100.344 родин.

Ціни збіжа: нове жито 36—37 нова пшениця 45—46; новий ячмінь 33—34; новий овес 28—29; кукурудза 32—33.

НОВИНКИ.

Нещасний випадок скоївся в хаті одного перемиського стоклера-жида. Його жінка засвітила на столі сабашові свічки (в пятницю вечером) а саме пішла по воду. Її 5-літний синок видрапався на стіл і бавився свічкою. Одіж хлопчика занялася і заки його мама вернула, хлопець згорів на вуголь. Цікаве що в сусідній кімнаті молилася одна жидівка. І хоть дитина вищала нелюдськими голосами, вона не поспішила з помочею, бо не хотіла перервати молитви. От побожна!

* * *

вибрався з Франції в Канаду, відки думав відкрити дорогу до Індії та Китаю. Йому здавалось, як і всім людям того часу, що американський континент не широкий та що вистарчить від Великих Озер пройти пару десятків миль, щоб дістатись до другого моря, а через нього до Індії і Китаю. Крім того Лясаль хотів розслідити незнані ще досі краї північної Америки та прилучити їх до французької держави, а собі роздобути майна торговлею з Індіянами. Він вже знав про відкриття Маркетом вливу ріки Міссіссіпі, яка після завідомлень Маркета вливалась до Мексиканського заливу. Одержавши сю вістку, Лясаль забажав розслідити цілу ріку Міссіссіппі! За порадою тогочасного ґубернатора Канади Фронтенека (Канада в той час належала до Франції) вдався Лясаль зі своїми проектами до французького короля Людвика Чотирнайцятого.

На дворі французького короля стрінули його дуже прихильно. Король дав йому повновласти і гроші й Лясаль поїхав до Америки. Його розсліди над озером Онтеріо примусили його звернутись за дальшою королівською допомогою. Король був вдоволений вислідами праці Лясаля і наділив його ще більшими повновлястями та грошевими засобами, для роблення дальших дослідів і відкрить.

В 1769 році почав Лясаль свою велику експедицію на полудневий захід щоби оглянути водяні дороги Америки. В тій новій подорожі він основно прослідив озеро Ірі, Ніяґару, Сент Клер, пролив, який він назвав Детройтом, озера Юрон, Мишиґен та ріку Іллиной. Звірини на берегах та риби в ріках і озерах було подостатком, так що недостатків його експедиція не знала. Індіяни по дорозі вели себе дружно і особливо приязнь індіянських жінок Лясаль приєднав собі металевою посудою, якої вони ще не бачили.

В новій виправі 1680 року Лясаль відкрив ріку Огайо, а на протязі двох дальших років пройшов майже цілу ріку Міссіссіппі, за виїмкою її найнизшого бігу. Всю нововідкриту країну на захід від Міссіссіппі (втроє більшу від тодішньо Франції) Лясаль заняв іменем французького короля Люї Чотирнайцятого для Франції і назвав її в честь короля Люїзіяною. Займятте було чисто номінальне, бо Французи ще не зараз начали осідати на своїх нових кольоніях, та всеж коли Лясаль вернувся до Франції, його приймали з великими почестями.

Не довго відпочивав Лясаль дома. Таки того самого року зачав збирати охочих людей на нову виправу, сим разом з цілю найти гирло ріки Міссіссіппі. Охотників не бракувало, але здебільша се були авантуристи всякого рода і типу, які дивились залегкою наживою. Із залогою з 280 душ, на чотирох кораблях, пустився Лясаль в дорогу.

Виправа причалила до берегів у Мексиканському заливі, та задалеко на захід. Скоро часть його залоги збунтувалась і відіхала до Франції. З оставшою залогою на невеличкому кораблі, пустився Лясаль в дальшу дорогу, та замісць на Міссіссіппі, попав на ріку Колорадо, де вона вливається у море. Та і послідний корабель розбився, а з ним розбились надії на поворот у Францію тоюсамою дорогою, що прибув.

Лясаль рішив вертатись до Франції через Канаду, значить пройти мало не всю Америку з півдня на північ. До тої незвичайно трудної подорожі він вибрав лише двайцять людей споміж оставших, які на його думку були ще найбільше певними. Та не судилось Лясалеви дійти до Канади. По двох місяцях тяжкої подорожі, двох із його товаришів подорожі застрілили його із засідки, боялись майбутньої кари за убийство Лясалевого сестрінця та ще других двох членів виправи. Погиб Лясаль в 1687 році, тому 240 літ, на території теперішнього стейту Тексас.

Стан сьогорічних світових урожаїв. Міжнародній Аґрономічний Інститут оповістив звідомлення, з якого виходить, що сьогорічні збори представляються корисно, що рільна продукція в цім році щонайменше така сама, як в минулому. З дотеперішних інформацій виходить, що Европа кине на ринок 94,400.000 квінталів пшениці, 91,000000 жита, около 59,000.000 ячменю і 50,300.000 квінталів вівса. Участь Европи в минулорічній світовій продукції представлялася так: пшениця 30 %, жито 45 %, ячмінь 40 %, і овес 20 %. Великий поступ зробило рільництво в Европі, Індіях, Кореї і Лібані. Ціни на ринках світових останутъ мабуть без більших змін. Важним в цім напрямі показчиком ухвала льондонських млинарів обнизити ціни на муку.

Пожар від грому. В селі Торговиця вдарив грім в стодолу і шпихлір Віктора Абрагамовича. Зразу обхопив пожар оба будинки і перенісся на сусідні. Згорів увесь мертвий інвентар і пять ваґовів збіжжа та 13 ваґонів штучних навозів. Шкода виносить 100.000 зол. Будинки ізбіжже були необезпечені.

Забили косою. В селі Вівче (повіт Турка) покищо невідомі злочинці вбили косою Миколу Кухара. Вбийники в страшний спосіб знущалися над своєю жертвою.

Малолітний злочинець. Між Ряшовом і Яслом тором залізничим переїзджав залізничий самохід. В одному місці самохід наїхав на камінюки ,підложені коло шин. Самохід вискочив зі шин, а три урядовці залізниці, що їхали ним, вилетіли з самоходу. Слідство виявило, що камінюки підложив 15-літний Михайло Шинец з Віделек к. Кольбушової

Відкіля береться корок. Корок найліпше відомий у формі затичок до пляшок. Ще в старину Римляни робили з нього такі затички до своїх посудів з вином, а відколи, з пятнайцятого і шістнайцятого століття, шклянні пляшки війшли в загальний ужиток, і корок „пішов в гору“. Останніми часами все більше уживається металевих затичок, а врешті через заборону алькоголю в Америці, корок став там не потрібний. Та за те корку треба все більше для того чого іншого: для хатних ледівень, радіо-інструментів, електричного знаряддя, для пливальних поясів, штучних ніг, на підстілку до чобіт, при вибірництві лінолеум і для богато інших потреб. Корок, це кора з „коркового дерева“, окремої породи дерева, дуже похожого на дуба. Щоби дістати ту кору, його не рубають, але так сказати, здирають шкіру живцем. Але дерево через те не завмирає і кора відростає на нім дуже швидко і власне кожний раз красша і грубша. Коркове дерево росте найбільше в Еспанії і Портуґалії, і звідтіля корок та вибори з нього розходяться по всім світі. В Портуґалії коркові ліси і гаї займають яких півтора міліона акрів землі. Богато того дерева є також в Північній Африці, в Альжирі і в Тунісі, трохи в південній Франції і в Італії. Заводити нові плянтації де інде не легко, бо й підсоння мусить бути відповідне і треба довго ждати „на жниво“. Кору можна здирати не швидше аж як дерево має яких двайцять літ, тай тоді вона ще тверда і майже безвартісна. Можна вживати її лише в гарбарстві, на коробки, то-що. Щоби друга наросла, треба ждати яких вісім-девять літ. Щойно знов через яких вісім літ кора вже буде добра і здатна до свого ужитку, і коли обирати її обережно, щоби не зашкодити дереву, то воно може дорости до стопядесяти літ і більше і що декілька літ давати запас корку. Кора, свіжо здерта, має яких півтора до півтретя цалів завгрубшки. Її сушать кілька або кільканайцять днів, виварують в воді і врешті розпростовують та розплощують і відсилають чи до краєвих фабрик чи заграницю.

На даху великоміської каменниці в Берліні завважено двоє дітей, що сиділи на краю і бавилися. Одно з них впало і забилося на смерть, друге виратовано.

Дитяча пошесть в Румунії. В Букарешті принотовано 150 випадків запалення мозку у дітей.

Дикун чи божевільний. В селі Смолин оженився Іван Бахор з вдовою, що мала трох синів. Бахор забажав загарбати цілий маєток жінки, закрався до стодоли і зарубав св оїх пасербів сокирою.

Скільки коштує американська тверезість? Урядова статистика виказує, що в Америці минулого року арештовано 80.000 людей за авантури в нетверезому стані. А сконфісковано 10 міліонів літрів напоїв, потайки перепачкованих з других держав чи сфабрикованих в тайних фабриках. А що пересічна кара за зломання протиалькоголевих приписів виносить 140 днів арешту і 150 долярів гривни, сума засудів за 12 місяців виносить 3.000 літ тюрми і 12 міліонів долярів місячних кар. Значить, дорого коштує Американців пияцький наліг.

Землетрус на Кримі. В ночи з 11 на 12 вересня околицю Чорного Моря навістив сильний землетрус. Найсильніще відчуто його в Севастополі, де зарисувалися майже всі доми, а богато з них ушкоджеджені. В Симферополі є три особи вбиті, 63 ранені. Телеґрафічні і телефонічні получення з Ялтою пірвані. Є вісти, що там жертвою землетрусу впало богато людей. В кримських горах під впливом дрожань землі усунулись вершки гір. Землетрус відчуто в Одесі і в Києві. В Севастополі, Симферополі, Новоросійську, Одесі, Ялті і Алушті населення провело ніч на вулиці. Ґеольоґи думають, що головний центр землетрусу на Кавказі, де досі продовжуються великі переміни внутрі землі.

Самовбивство рабіна. В Городищу (Ґродзіско) кинувся з другого поверха тамошний рабін Малініцкий. Він від кількох тижнів занепадав на здоровлю. Взяв собі до серця те, що збора рабінів не ухвалили вислати його до Палестини і попав в переслідовчу манію. Оноді видалося йому, що до нього прийшли мешканці місточка жадаючи пожертв на Палестину. Старушок з криком кинувся до вікна. В безнадійному стані завезено його до шпиталю.

Мама 69 дітей. Того неімовірного рекорду досягнула одна російська селянка, що жила коло року 1872 в селі недалеко Москви. Вона була 16 разів мамою близнюків, 7 разів мала по троє дітей, а 4 рази по четверо. Ані разу так не сталося, щоби у неї прийшла на світ тільки одьадитина. Але батько тої родини був ще більше витревалий як його жінка. Коли вона померла, оженився в друге, а з другою жінкою мав ще дальших 18 дітей, які прийшли на світ сімома по собі слідуючими породами. Так то був той подиву гідний селянин 75-році батьком 83 дітей з яких лише 4 були мертвими.

Засіви в Польщі. В р. 1926/27 житом засіяно в Польщі 4.911.000 гектарів, пшеницею 1,138.100 гект., ячменем 1,237.500 гектарів, вівсом 2,630.060 гект. Засівна площа належала до малої власности: жита 71 %, пшениці 54 %, ячмню 66 %, вівса 70 %. Решта належала до великої земельної власности.

Скажений лев в цирку. В Нижнім Новгороді в державнім цирку показувано львів, свіжо спроваджених з Німеччини. Один з тих королів звірів нечайно кинувся на приборкувача (чоловіка, що тресує звірята) і розшарпав його. В цирку повстав страшний переполох. Один з поліцаїв, що був в цирку, цільним вистрілом забив розюшеного льва. Підчас секції трупа льва виявилося, що він сказився.

Є ріжні роди божевілля, але шось такого ще, здається, не було. У Москві відкрили найбільш заздрісного чоловіка у світі. На стриху казанського двірця ночували всякі бездомні, а в ночі нераз чули якусь пів голосом проваджену сварку. Широкий і богатий в ріжні закамарки стрих докладно перешукано. Аж одного дня цілком несподівано зроблено страшне відкриття: Знайшли замуровану дівчину. Вийшло на верх, що та 17-літна дівчина прийшла з села до Москви а тут запізналася з горячокровним Татарином, який залюбився в ній до божевілля, бо був так дуже заздрісним, шо виходячи на роботу — завсігди її замуровував. Щоби не задусилась, лишав своїй любці у мурі малий отвір. Крім того то місце, в якім була замурована, зазначував хрестиками на те, щоби — вернувши з праці — міг скоро випустити на волю свою любку. Його заздрість була так божевільною, що не позволяв дівчині навіть йти купатись, а сам приносив у ведрах воду. Розуміється, що суд потягнув його до відвічальности за обмеження свободи.

Біда без дітей Жило собі на Словаччині молоде супружже. Роки минали, а дітей не було. Зачалася незгода між жінкою а мужем, бо цей конче хотів бути батьком. Щоби лиху якось зарадити, купила жінка в одної служниці немовлятко, а щоби чоловіка переконати, що то її власна дитина, удавала, в мешканню повитухи, родини. Та якось муж таки спостеріг підступ, вніс подання о розвід, а жінку пізвав до суду за обман. Бідна жінка стратила чоловіка, та за те дуже полюбила прибрану за свою дитину.

„Новій Зорі“ — у відповідь.

В ч. 35. „Укр. Гол.“ помістили ми статтю „Всесічовий зїзд“, в якій своїми словами переповіли ми хід нарад. Не наводили ми протоколярно, себто дослівно, ні ухвал ні деклярацій. „Нова Зоря“ в нашій статті доглянулась „брехні“ і „пофалшовання“ рішень зїзду, бо ми замісць „духовній і світській Владі“ написали „світській і духовній“ — себто пересунули слова.

Ставувши на тім становищі, то кожде переповідженнє якоїсь наради можнаб назвати фалшованнєм. І ми можемо нпр. сказати, що „Нова Зоря“ в ч. 36 пофалшувала протокол з „Сіоністичного конґресу“. Ані одного речення зі звіту сіоністичної екзекутиви не подала вірно — все сфалшувала. Це можна доказати з рефератом Вайцмана в руці.

Такого і ми допустились „сфалшовання“ і такої самої „брехні“. Переповіли своїми словами те, що читали, ну і по своїм катеґоріям думання написали, акцентуючи державницьку ідею американських Січей. І колиб нам хтось ще в коректі звернув увагу, щоб ми пересунули слова, бо „Нова Зоря“ кине камемнем на нас — то ми охотно це зробилиб. Чейже не будемо собі бороди вимикати і голови розбивати за дурницю, як це зробили два монахи московські, з котрих оден казав, що маєсь писати „ко Христу“ а другий „к Христу“. Але сталось! Є певні дороги думки і туди мимовільно вони ідуть. Так само і ми, реферуючи ухвали зїзду, мимоволі слова переставили, бо до того ми вже привикли, що коли говоримо про владу — то все наперід думаємо про світську владу.

З цего побожні отці зробили фалшованнє, брехню і тд, Звісно — голодний про хліб думає. Але коли вже „Н. Зоря“ нас зачіпила, то ми мусимо їй відповісти.

Це, що ми світські (а й духовні також!) думаємо наперед про світську владу — навчила нас таки церковна влада, бо вона в наших очах ішла завжди на паску світської влади. Не будемо сягати до історії, а возьмемо свіжі факти, яких всі ми були свідками. Що діялося у війні? В якій державі духовна влада не йшла на паску світської? Кілько прикладів наведе „Н. Зоря“, деб духовна влада з хрестом в руці явилась перед власть імущими і пригадала Христову науку про братолюбіє — хотьби і за ціну мучеництва? Що центральна дух. влада вчинила, коли доми Божі зневажувано, церкви обдирано з дзвонів і тд. і тд.? Чому в Станиславові духовна влада зачала переводити реформу календара, коли цего зажадав австрійський намісник Колярд? Чому дух. влада не зробила ужитку зі своєї власти в Луцьку, чому не пішла слідами св. Йосафата, але „благую часть ізбра“: сиділа собі в василіянськім монастирі і писали трактат про св. Йосафата, якого не хотіла наслідувати? Чи знає „Нова Зоря“, якби вірні були зелектризовані хотьби одноденною тюрмою в Луцьку? (Сподіємось, що „Н. З.“ нас розуміє!!). Чи пригадують собі отці з „Нової Зорі“ поворот Митрополита з заслання — як дрожали душі міліонів здовж зелізничого тору від Ряшева аж до Львова? Чи знає, що булоб, колиб Станиславів не втік був до Відня — але за рік — два вернув тою самою дорогою, що Митрополит. Врешті — чи маємо згадувати про конкордат?

Не хочемо дальших питань ставити, бо ті питання чейже вистарчають, щоб „Н. Зоря“ прийшла до переконання, що не ми самі тому винні, що в нас понятте влади передовсім нагадує світську владу а опісля духовну. Дайте нам Бандурських і Пельчарів (радимо прочитати проповідь еп. П. виголошену на перемиськім ринку по берестейськім мирі), а побачите, що вони вляють нам в кров те, що опісля навчить нас при понятті влади думати насамперід про духовну, а опісля світську владу.

Отці з „Н. Зорі“ дуже добре знають, що сучасне покоління пережило добу критицизму, який всяк навіть в народні маси. (Хто не вірить, хай прочитає статтю селянина Т. М. в Укр. Гол. з р. 1926 ч. 4-5) Він пише, що з християнства лишилась тільки шкаралупка. Чиж дивно, що ми, діти тої доби, не віримо, щоб нині світська влада ішла до духовної Каносси — а навпаки бачимо, що духовна влада ходить до світської Каносси. Це. вїлося нам в кости і кров і ми мимовільно переставили ті слова, за які „Нова Зоря“ нас викликає. Привичка! Така сама, як хтось, підкручуваши через 30 літ вус, шукає завжди під носом вуса, хотьби його давно зголив.

А вже таки поганою злобою треба назвати нібито друге наше „фалшівництво“. А саме в переповіданню деклярації вийшло в нас таке: „світській і духовній владі і „еї“ законним представникам, а в протоколярно списаній деклярації (як запевняє Зоря, бо дотичного числа „Січи“ вже в нас нема) було „їх“. Чи це зміняє сенс, нехай граматики скажуть. Чи тут друкарський чортик, чи наша необережність, чи коректор достосував до числа одиничного „владі“ присвоюючий заіменик „еї“ замість „їх“, цего ми не в силі розібрати. Справді нагадує воно вище згадане московсьсе „ко Христу“ і „к Христу“ і отці беруться за це до наших борід.

Якби ми були такі злобні, як отці з „Нової Зорі“, то прочитавши в тім самім числі „Нової Зорі“ в передовиці (ст. 1. стовпець 2) таке реченнє: Дністер розлився на **сім кільометрів** себто на **дві милі** (підчеркненнє „Н. Зорі“) — моглиб сказати, що автор передовиці „Н. Зорі“ є брехуном або анальфабетом, бож прецінь сім кільометрів то ще навіть не є повна миля. Але ми так не скажемо, бо ми є переконані, що це є lapsus, який навіть духовному трапиться. Нехайже і отці не наслідують московських монахів.

Далі „Н. З.“ повтаряє старі закиди проти „Укр. Гол.“, що він не слухав духовної влади і тд. Не хочемо справи відгрівати і „Н. З.“ наново толкувати, бо це і так не переконає „Н. Зорі“. Досить про це написано. Ми лиш підчеркуємо, що стояли і стоїмо на ґрунті леґалізму. Маємо церковні закони і приписи. Як довго вони леґальною дорогою не змінені — не вільно їх доптати нікому. Закон є святий так для влади як і для підвладних. Скличте собор, ухваліть закон і справа закінчена — а не вводіть змін на приказ намісника. Як такий чорний большевизм стане системою і закон не буде обовязувати, то не лиш намісники але і возьні намісництва будуть видавати прикази.

Не хочемо полемізувати з „Н. З.“ про це, на чім основується моральна сила авторітету, бо на це місця нема. Ми лиш пригадаємо, що ломаннє законів владою ослаблює авторітет влади.

Ще раз пригадуємо „Н. З,“ що у нас тепер важніщі справи на порядку дневнім. Які? — отцям звісно. Нехайже „Н. З.“ бересь до тих справ і не викликує вовка з ліса. На таку полеміку шкода тепер місця і часу.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

„Просвітянський Театр“ у Львові, Ринок 10, комунікує нам, що принимає вже зголошення до співпраці на сцені цего театру. Першенство в анґажованню мають члени „Союза Діячів українського театрального мистецтва“. Платні обчислювані будуть після засад кооперації праці (паї). Інавґураційна вистава відбудеться по доповненню театральної дружини і приготовленню репертуару.

Актуальне на „Місяць Книжки“!

Хто бажає гарно підготовити в своїй місцевости „СВЯТО КНИЖКИ“ то нехай БЕЗПРОВОЛОЧНО замовить собі: ЗБІРКУ актуальних РЕФЕРАТІВ на цю тему, які находяться в брошурці п. з. „ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ“ яку зладили: Михайло Таранько і Богдан Заклинський. **Ціна і прим. з пересилкою 1 зол.** Замовлення і гроші пересилати в листах, **почтовими значками**, на таку адресу: НАКЛАДНЯ Михайла ТАРАНЬКА Львів, вул. Зіморовича ч. 3. (Жадайте нового і повного КАТАЛЬОҐА української літератури).

ПОЗІР! ПОЗІР!

Уже вийшов

Реферат на „Свято КНИЖКИ“

Ціна: один золотий враз з пересилкою. Замовляти в Товаристві „Просвіта“, Львів, Ринок 10/II надсилаючи одного золотого.

За редакцію відповідає Степан Навроцький. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.